

VEKİLİN BAŞKASINI TEVKİL ETME YETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Recep AKCAN*

A-GİRİŞ

Avukat, üstlendiği işi kural olarak bizzat yerine getirmekle yükümlüdür. 4667 sayılı Kanununun 83.maddesiyle, Avukatlık Kanunu m.171'in birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, avukata, üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip etme yükümlülüğü getirilmiştir. Bu hükümden anlaşılacağı üzere, Avukatlık Kanunu, avukatın üstlendiği işi tek başına yürüterek, başka avukatların yetkilendirilmemesini kural olarak kabul etmiştir¹. 4667 sayılı Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun-

* Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ Alman Avukatlık Kanununda (Bundesrechtsanwaltsordnung-BRAO), avukatın, edimini bizzat kendisinin yerine getirmesi gerektiği hususu düzenlenmemiştir. Avukatın edimini şahsen yerine getirmesine ilişkin yükümlülük, Alman Medeni Kanunu (BGB-Bürgerliche Gesetzbuch) § 613'deki akdi yükümlülük çerçevesinde ele alınmaktadır. İlgili hükme göre, vekilin vekaleti bizzat yürütme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu hüküm avukatlar içinde geçerlidir. Buna göre, avukatın vekalet yetkisini kural olarak bizzat kendisinin yerine getirmesi gerekir. Alman avukatlık Kanunu m.52 ve 53'ün sınırları içinde, avukat vekaletle ilişkin görevini başkalarına bırakabilir. Tevkil (mandatsübertragung), m.52 ve m.53'ün çerçevesi içinde yapılabilir. Tevkil edilen avukatın faaliyetleri, m.53'ün ikinci ve beşinci fıkrasında belirtilmiştir; m.53'ün yedinci fıkrasında ise, tevkil edilen avukatın yetkileri düzenlenmiştir. Tevkil edilen avukatın yetkileri sınırlıdır. Alman Avukatlık Kanunu m.52 uyarınca, tevkil yetkisi (untervollmacht) sınırlandırılmıştır. Sınırlı olarak tevkil yoluna başvurulabilir. Örneğin, sürenin korunması gereken hallerde tevkil sınırlı olarak mümkündür. Bir avukat, bir başka avukatı, kural olarak tevkil edebilir. Ancak, tevkil edilecek avukatın, o davada vekalet ehliyetine sahip (tevkil edilebilecek bir avukat) olması gerekir. Alman Hukukunda, avukatlar, belli mahkeme veya mahkemelerde davaya vekalet ehliyetine sahip bulunduğundan, tevkil yetkisi bu gibi hallerde geçerlidir. Alman Avukatlık Kanunu m.53 uyarınca, bir haftadan daha fazla mesleği yapamama gibi bazı nedenlerin varlığında, bir başka avukat tevkil edilebilir (bkz. Alman Hukukundaki tevkil konusunda: Ahrens H-J, Anwaltsrecht für Anfänger, München 1996 s.5-6; Hartstang G,

la, 1136 sayılı Avukatlık Kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır². Bu değişikliklerden biri de tevkil konusundadır. 1136 sayılı Avukatlık Kanununu değiştiren 4667 sayılı Kanunun 36.maddesi ile, Avukatlık Kanununun 56.maddesine eklenen hüküm uyarınca, avukatlar ve avukatlık ortaklığı, vekaletname yerine geçmek üzere “yetki belgesi” düzenleyebileceklerdir. Bu yeni değişiklikle, avukat ve avukat ortaklığı, avukata veya avukatlık ortaklığına vekaletname yerine geçen tevkile ilişkin yetki belgesi verebilir. Benzer bir düzenleme, 25.11.2001 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe giren, Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38’de de bulunmaktadır. Bu değişiklikler karşısında, tevkil konusunun yeniden incelenmesinde yarar bulunmaktadır. Hukukumuzda tevkil, Avukatlık Kanunu, Avukatlık Ortaklık Yönetmeliği ve Borçlar Kanununda düzenlenmiştir. İncelememizi, Avukatlık Kanunu çerçevesinde ele aldığımızdan, Borçlar Kanunundaki tevkile ilişkin hükümlere sınırlı olarak girdik. Tevkil için, vekaletnamede avukata açıkça yetki verilmesi gerekir. Bu konuda öğreti ve Yargıtay kararları aynı doğrultudadır³. Tevkil konusunda, özel yetkinin varlığının incelenmesinden önce, tevkil kavramının ve tanımının açıklığa kavuşturulması uygun olacaktır.

B-KAVRAM ve TANIM

Tevkil etme: “Vekillik verme; bir kimseyi vekil olarak atamadır”. Tevkil yetkisi: “Bir başkasının adına bir kimseyi vekil tayin edebilme izni; vekil olarak tayin edilen kişinin, örneğin bir avukatın (kendi) vekillik yetkisini bir başkasına devretme yetkisi”dir⁴. Kendisine vekalet yetkisi verilen kimsenin, üstlenmiş olduğu işlemin yerine getirilmesini bir başka kişiye tamamen veya kısmen devretmesi tevkil işlemdir. Bu işleme tevkil eden yetkilidir. Tevkil eden, kendisine

Der deutsche Rechtsanwalt, Heidelberg 1986 s.201-203; BGB § 613, 615; Alman Avukatlık Kanunu m.52-53; BGH-NJW 2741, 2743).

2 4667 sayılı Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 10 Mayıs 2001 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

3 Kuru B./Arslan R./Yılmaz E.: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2001 s.301; Kuru B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.2, İstanbul 2001 s.1294; Pekcanitez H./Atalay O./Özkes M.: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2001 s.194; Tanrıver S.: Noterlik Açısından Vekalet (Temsil), Ankara 2000 s.61; Alangoya H. Y.: Medeni Usul Hukuku Esasları, C.I, İstanbul 2000 s.131; Özkan M. S.: Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, İzmir 1999 s.328; Önen E.: Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979 s.86; Bilge N./Önen E.: Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1978 s.243; Aday N.: Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, İstanbul 1997 s.112; Berkin N. M.: Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi, İstanbul 1981 s.441; Karafakih İ. H.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, Ankara 1952 s.123; Postacıoğlu İ. E.: Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1975 s.324; HGK 28.6.1969, 151/643 (Erdoğan C., Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Ankara 1982 s.218 no.784); 13. HD 5.6.1992, 1902/5282 (YKD 1992/10 s.1571-1574).

4 Yılmaz E.: Hukuk Sözlüğü, Ankara 2001 s.876 tevkil ve tevkil yetkisi kavramları.

verilen vekalet yetkisi ile yerine getirilmesi gereken işlemin yapılmasını bir başka vekile devreden kimsedir. Vekilin kendi veya müvekkili adına yaptığı bir sözleşme ile, vekalet akdinin kendisine yüklediği ve şahsen yerine getirilmesi gereken edimlerin tamamının veya bir kısmının bağımsız olarak yerine getirilmesi için tevkil ettiği kimseye tevkil olunur denir. Tevkil konusunda öğretici ve Yargıtay kararlarında şu kavramları görmek mümkündür. Başkasına yetki verilmesi (tevkil)⁵, vekilin başkasını tevkil etmesi, yani müvekkili için başka bir vekil tayin etmesi⁶, başkasına vekalet verme (başkasını tevkil)⁷, başkasını tevkil (alt vekalet veya temsil verme)⁸, başkasına temsil yetkisi verme⁹, vekilin başkasını tevkili, yani başkasına vekalet yetkilerini devretmesi ve başkasını vekil tayin etmesi¹⁰, bir başka avukatın tevkil olunması¹¹, başkalarını tevkil¹², vekilin aharı (üçüncü kişiyi, başkasını) tevkili¹³, davaya bir başka vekil atamak¹⁴, vekilin başkasına vekillik vermesi¹⁵, tevkil yetkisi¹⁶.

Avukatlık Kanunu m.171'in kenar başlığında (matlap'ında), "başkasını tevkil", yine adı geçen Kanunun 171.maddesinin ikinci fıkrasında, "başkasını tevkile yetki", 4667 sayılı Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 36.maddesiyle, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 56.maddesine eklenen beşinci fıkrasında "başkasını tevkil etme yetkisi", Borçlar Kanunu m.390'in üçüncü fıkrasında "başkasını tevkile mezun", aynı Kanunun 391.maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında "başkasını tevkil" ibarelerine yer verildiği görülmektedir. Tevkil konusunda Avukatlık Kanunu m.171 avukat, Borçlar Kanunu m.390 ve 391 ise vekil kavramına yer vermiştir. Tevkillle ilgili hüküm olan, 4667 sayılı Kanunun 36.maddesiyle, 1136

5 Pekcanitez/Atalay/Özekes s.194.

6 Kuru/Arslan/Yılmaz s.301; Bilge/Önen s.243.

7 Kuru C.2 s.1294. Vekilin, başkasına vekalet verebilmesi (başkasını tevkil edebilmesi), vekaletnamesinde özel bir başkasını tevkil yetkisinin mevcudiyeti halinde mümkündür (13. HD 5.6.1992, 1902/5282: YKD 1992/10 s.1571-1574).

8 Tanrıver s. 40 ve s.61.

9 Alangoya s.131.

10 Berkin s.441.

11 Özkan s.215.

12 Aday s.112.

13 Postacıoğlu s.324; Karafakih s.123; HGK 28.6.1969, 151/643 (Erdoğan s.218 no.784); 6. HD 30.4.1974, 1751/2090 (Olgaç S., Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Ankara 1977 s.296).

14 Önen s.86.

15 Erdemir İ., Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi, İstanbul 1986 s.270.

16 HGK 23.12.1992, 2/659-768 (Kuru C.2 s.1295 dn.212b).

sayılı Kanununun 56.maddesine eklenen beşinci fıkrasında ise, avukatlar ve avukatlık ortaklığı kavramlarından bahsedilmektedir. Belirtilen bu Kanun hükümleri incelendiğinde, “başkasını tevkil etme yetkisi” kavramının benimsendiğini söylemek mümkündür¹⁷. Avukat dışında, bazı kişiler iş veya davalarda vekil olabilmektedir (Avukatlık Kanunu geçici m.13 ve 17). Avukatlık Kanunu yalnızca, avukatın ve avukat ortaklığının tevkil yetkisinden söz etmektedir. Borçlar Kanunu ise, vekilin tevkil yetkisi kavramına yer vermiştir. Tevkil yetkisi, belirtilen Kanunların açık düzenlemelerine dayanmaktadır. Bu nedenlerle, “vekilin başkasını tevkil etme yetkisi” kavramının kullanılması daha doğru olacaktır. Tevkil yetkisi, hukukumuzda yasal bir düzenlemeye dayanmaktadır.

C-YASAL DAYANAK

Hukukumuzda, vekilin müvekkil için başka bir vekil tayin edebilmesi hususu, Borçlar Kanunu m.390, III ile m.391’de, Avukatlık Kanunu m.56 ve m.171’in ikinci fıkrasında açıkça düzenlenmiştir¹⁸. Tevkil konusunda belirtilen bu hükümlerin incelenmesi sonucunda, aralarında bazı farklılıkların olduğu görülmektedir. Avukatlık Kanunu m.171/II hükmü, Borçlar Kanunu m. 390 ve 391 karşısında özel bir düzenlemedir. Avukatlık Kanunu m.171, ikinci fıkra hükmü, genel anlamda vekil için düzenleme getiren Borçlar Kanununun 390. maddesinin üçüncü fıkrasının özel bir düzenlemesi niteliğinde olup, onunla uyum içindedir. Ancak, Avukatlık Kanunu m.171, ikinci fıkra hükmü, tevkili yalnızca vekaletnamede “tevkil yetkisi” bulunması hali ile sınırlamıştır¹⁹. Yani, Avukatlık Kanunu, Borçlar Kanununun aksine, avukatın tevkil edilebilmesini, vekaletnamede yetki verilmiş olması hali ile sınırlamıştır. Avukatlık Kanununun 171/II. maddesi, Borçlar Kanunu m.390/III’ün aksine, “örf gereğince tevkile yetkili olma” halini düzenlememiştir. Borçlar Kanunu m.390/III’deki, vekilin başkasını tevkile halin gereklerine göre zorunlu olması hali, Avukatlık Kanununun m.171/II hükmü karşısında uygulama alanı bulmaz.

Tevkil konusunda bir başka düzenlemeyi Avukatlık Kanununun yeni değişikliğinde görmek mümkündür. 4667 sayılı Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 36.maddesiyle, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 56.maddesine eklenen beşinci fıkra ile yeni bir hüküm getirilmiştir. İlgili hüküm şu şekildedir: “Avukatlar veya avukatlık ortaklığı başkasını tevkil etme yetkisini haiz oldukları bütün vekaletnameleri kapsayacak şekilde bir başka avukata veya avukatlık ortaklığına vekaletname yerine geçen yetki belgesi verebilir”. Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38 uyarınca da: “Veka-

¹⁷ Avukat Ortaklığı Yönetmeliği m.38’de de benzer kavramı görmek mümkündür.

¹⁸ Karş. Berkin s.441.

¹⁹ Müderrisoğlu: Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi ve İçtihatlar, Ankara 1974 s.56.

letnamede tevkil yetkisi olması halinde ortaklık, ortakları ve çalışan avukatları dışında üçüncü bir avukata da yetki belgesi verebilir". Tevkil konusunda, Borçlar Kanunu m.390, m.391 ile Avukatlık Kanunu m. 56, m.171 ve Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38'de hükümler mevcuttur. Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği, Borçlar Kanununun aksine, tevkili yalnızca avukat ve avukat ortaklığı açısından ele almış, örf veya halin gereklerine göre tevkili kapsam dışı bırakmış, tevkil için özel yetkinin varlığını aramıştır.

D-ÖZEL YETKİNİN VARLIĞI

Özel yetki, dışa (yani üçüncü kişilere ve özellikle diğer taraf ile mahkemeye) karşı vekilin o işlemleri yapmaya yetkili olduğunu gösterir. Vekilin başkasını tevkil etme yetkisine sahip olabilmesi için bu konuda yetkisinin olması gerekir. Yani, vekilin, başkasına vekalet verebilmesi (başkasını tevkil edebilmesi) için, vekaletnamesinde özel bir başkasını tevkil yetkisinin bulunması gerekir. Vekile özel yetki verilmesi gereken hususları düzenleyen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.63'de, tevkilden bahsedilmemiştir. Tevkil konusunda vekaletnamede özel yetkinin bulunması gerektiği Avukatlık Kanunu m.56 V, m.171 II; Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38; Borçlar Kanunu m.390, III'de belirtilmiştir. Öğreti ve Yargıtay kararlarında da bu husus vurgulanmaktadır²⁰.

Avukata (vekile) verilen vekaletnamede başkasını tevkile yetki tanınmış ise, yazılı sözleşmede aksine açık bir hüküm olmadıkça, avukat işi başka bir avukatla birlikte veya başka bir avukata veya avukatlık ortaklığına vererek takip ettirebilir (Av. K. m. 56 V; m.171, II c.1). Vekaletnamede, bunun düzenlendiği tarihten sonra açılacak veya takip edilecek bütün dava ve işlerde vekalet ve başkasını tevkile genel şekilde yetki verilmişse, avukat, bu tarihten sonraki dava ve işlerde müvekkilinden ayrıca vekalet almaya gerek kalmadan işi başka bir

²⁰ Kuru C.2 s.1294; Kuru/Arslan/Yılmaz s.131; Pekcanitez/Atalay/Özekes s.194; Tanrıver s.61; Özkan s.328; Aday s.112; Berkin s.441. "Direnme kararı davacılar vekili olarak Avukat Sezai Önder tarafından davacılar diğer vekilleri Avukat Hamdi Sevinç'i tevkil ettiğinden bahisle düzenlenen vekaletnameye istinaden temyiz edilmiştir.-Ne var ki, dosyada mevcut Beyoğlu 18. Noterliği'nce düzenlenen 31.1.1983 tarihli vekaletname fotokopisinde, Avukat Hamdi Sevinç'in başkalarını tevkil yetkisi olup olmadığı hususu belirgin değildir.-Bu nedenle, anılan vekaletname aslının dosyasına konulmak üzere ilgisinden istenmesi ve tevkil yetkisinin bulunması halinde dosyanın başkaca hiçbir işlem yapılmaksızın Yargıtay'a gönderilmesi; tevkil yetkisinin bulunmaması durumunda ise, direnme kararının davacılar Sumru Diril ile Berrin Doğan'ın diğer vekili Avukat Hamdi Sevinç'e tebliğ edilmesi, temyiz süresinin geçmesinin beklenmesi, süresinde yetkili vekil tarafından temyiz edilmesi halinde de dosyanın temyiz incelemesi için yine Yargıtay'a gönderilmesi gerekir" (HGK 23.12.1992, 2/659-768: Kuru C.2 s.1295 dn.212b).

avukatla birlikte veya başka bir avukata vererek takip ettirebilir (Av. K m.171, II c.2).

Avukatlık Kanunu m.171 ikinci fıkra birinci cümlesine göre, tevkil konusunda yetkinin olup olmadığı hususunda, vekaletnameye ve müvekkil ile avukat arasındaki yazılı sözleşmeye bakmak gerekecektir. Vekaletnamede başkasını tevkile yetki olmasına rağmen, yazılı sözleşmede aksine açık bir hüküm mevcutsa, tevkil mümkün gözükmemektedir. Tevkil için, vekaletnamede bu yetkinin verilmesi ve yazılı sözleşmede bu yetkiyi ortadan kaldıran açık bir hükmün olmaması gerekir. Avukatlık Kanunu m.56 beşinci fıkra hükmü, avukatlar veya avukatlık ortaklığı vekaletnamede tevkil yetkisine sahip ise, vekaletname yerine geçen yetki belgesi verebilir kuralına yer vermiş, yazılı sözleşmede aksi bir hükmün bulunmaması hususunu aramamıştır. Avukatlık Kanunu m.171, birinci fıkra, avukat, üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder hükmünü içermektedir. Bu kurallar incelendiğinde, mutlaka vekaletnamede tevkil yetkisinin yer alması gerekmektedir. İş veya davanın takibi için, yazılı sözleşme zorunluluğu bulunmamaktadır. Yazılı sözleşme yapılmamış, fakat vekaletnamede tevkil yetkisi mevcut ise, bu yetkiye dayanılarak tevkil yoluna başvurmak mümkündür. Yazılı sözleşme yok ise, vekaletnamedeki tevkil yetkisi geçerlidir. Yazılı sözleşme mevcut ise, burada tevkil konusunda vekaletnamenin aksine bir hükmün bulunmaması gerekir. Aksi halde, vekaletnamedeki tevkil yetkisi geçersizdir. Vekile, müvekkili tarafından, vekaletnamede tevkil konusunda özel yetki verilmemişse, genel (umumi) vekaletnameye dayanarak bu işlemi yapamaz. Ancak, müvekkilin, vekile özel yetkiyi davanın açılmasından veya işlemin yapılmasından sonra da vermesi mümkündür. Örneğin, müvekkil vekiline tevkil konusunda özel yetkiyi içeren yeni bir vekaletname verebilir ²¹.

E- TEVKİL VEKALETNAMESİ İÇİN NOTER İŞLEMİNE GEREK KALMADI

Noterlik Kanunu m.79 hükmü şu şekildedir: “Vekil...sıfatıyla... noterlik işlemi yaptırmak isteyenler, sıfat ve yetkilerini ve işlemi yapmaya izinli olduklarını bildirir belge göstermekle yükümlüdürler”. Noter, başkasını tevkil etmek isteyen vekilin, tevkil yetkisi olup olmadığını araştırmakla yükümlüdür ²². Başkasını tevkil etmek isteyen vekil, vekaletnamesinin aslını veya kendisi tarafından onaylı örneğini notere vermesi gerekir. Yeni düzenlemeyle, tevkil vekaletnamesi için, Noterlik Kanunu m.79’daki noter işlemine ve onayına gerek kalmadı. 4667

²¹ Bkz. özel yetkisi olmayan vekilin yaptığı işleme icazet verilmesi konusunda: Kuru C.2 s.1305-1306; Berkin s.441.

²² Bkz. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 30.12.1964, 21710 (21720) (Adalet Bakanlığı Mütalaa ve Tamimler 1974 s.178; Adalet Bakanlığı Mütalaa ve Tamimler, Ankara 1976 s.236); Kuru C.2 s.1295 dn.213; Tanrıver s.41.

sayılı Kanunun 36.maddesiyle, 1136 sayılı Kanunun 56.maddesine eklenen beşinci fıkra hükmünce, avukatlara ve avukatlık ortaklığına tevkil konusunda bir kolaylık getirilmiştir. Bundan sonra bütün avukatlar veya avukatlık ortakları bir diğer avukata veya avukatlık ortaklığına vekalet vereceğinde bu işlemi notere yaptırmak yerine kendileri yapabileceklerdir. Avukatlar veya avukatlık ortaklığı, kendi düzenleyecekleri yetki belgesi ile başka bir avukata vekaletname vermiş olacaklardır. Bu durum, zaman ve ekonomik açıdan avukatlara büyük yarar sağlayacaktır.

F- TEVKİL VEKALETNAMESİ, TEVKİL EDEN ve EDİLEBİLEN KİŞİLER

Tevkil vekaletnamesi (yetki belgesi), avukat veya avukat ortaklığı tarafından düzenlenir (Av. K.m.56, V). 4667 sayılı Kanunun 36.maddesiyle, 1136 sayılı Kanunun 56.maddesine eklenen beşinci fıkra hükmü uyarınca, bir başka avukata veya avukatlık ortaklığına verilecek yetki belgesi vekaletname hükmündedir. Yani, Avukatlar veya avukatlık ortaklığı bizzat kendilerinin düzenleyecekleri tevkil vekaletnamesi ile başka bir avukata veya avukatlık ortaklığına vekaletname verebileceklerdir. Avukatlık Kanunu m.56'da, vekaletname yerine geçen yetki belgesi kavramından söz edilmektedir. İlgili hükümde, tevkil vekaletnamesi kavramı yoktur. Yetki belgesinin, yalnızca tevkil konusunda düzenlenebileceği ve yetki belgesinin vekaletname niteliğinde olacağı hususlarından hareketle, belirgin bir kavram olarak ve anlaşılabilir olması açısından, yetki belgesi yerine, tevkil vekaletnamesi kavramının kullanılması yerinde olacaktır. Vekaletname-Vekillik Belgesi: "Bir kimseye verilen temsil yetkisini ve bunun kapsamını belirten yazılı belge; temsil belgesi"dir²³. Tevkil vekaletnamesini ise, vekaletnamede tevkil konusunda özel bir yetkinin varlığı halinde, bizzat avukat veya avukat ortaklığı tarafından, bir başka avukata veya avukat ortaklığına verilen ve kapsamı belirtilmiş temsil yetkisini içeren yazılı bir belge olarak tanımlamak mümkündür.

Vekilin (avukatın) başka bir avukata "namlarına başkasını tevkili yetkili olduğum müvekkillerimin leh ve aleyhlerinde açılmış ve açılacak davalarda müvekkillerimi temsile yetkilidir" şeklinde genel bir vekaletname vermesi mümkün değildir. Çünkü, bu halde namlarına başkasına vekalet verilen müvekkiller belirli değildir. Bunun gibi, "müvekkillerimin bana vermiş oldukları vekaletname ile birlikte kullanıldığı takdirde muteber olmak" kaydı ile vekaletname düzenlenmesi de mümkün değildir²⁴.

²³ Yılmaz s.919 vekaletname kavramı.

²⁴ Bkz. Adalet Bakanlığı 10.11.1958, 71/16-16391 (Adalet Bakanlığı Mütalaa ve Tamimler, Ankara 1974 s.177-178); Kuru C.2 s.1296 dn.215; Aday s.113. Bu durumun değiştirilmesine ilişkin Ankara Barosu başvurusu için bkz: ABD 1974/5 s.1024-1025.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 65 ve diğer bazı özel kanunlarda dava vekaletnamesi düzenleyebilecek merciler belirtilmiştir²⁵. 4667 sayılı Kanunla, Avukatlık Kanunu m.56'ya eklenen fıkra ile avukat ve avukatlık ortaklığına da, önceden düzenlenmiş bulunan vekaletnamede, tevkil konusundaki özel yetkinin varlığında, vekaletname hükmündeki yetki belgesini düzenleyebilme yetkisi verilmiştir. Bu yeni değişiklikle, avukat ve avukatlık ortaklığını da, dava vekaletnamesi düzenleyebilecek merciler arasında saymak gerekir. Çünkü, bizzat avukat veya avukat ortaklığı tarafından düzenlenecek tevkil vekaletnamesi ile iş veya davaların takibi yapılabilecektir. Avukatlık Kanunu m.56 beşinci fıkra son cümlesi uyarınca, yetki belgesi vekaletname hükmündedir. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun kararına göre, yetki belgesi vekaletname hükmünde olması nedeniyle, bu belgeye 1136 sayılı Yasanın 27.maddesi gereğince vekalet pulu yapıştırılması zorunludur²⁶. Yetki belgesi, vekaletname örneği ile birlikte sunuluyorsa, ayrıca bu vekalet pulu yapıştırılması dayanak olması nedeniyle zorunlu değildir²⁷.

²⁵ Bkz. dava vekaletnamesi düzenleyebilecek merciler konusunda: Kuru/Arslan/Yılmaz s.293-294; 1111 sayılı Askerlik K.m.61; Kadastro K.m.31; Noterlik K. m.191-195.

²⁶ Avukatlık Kanunu m.27 üçüncü fıkra uyarınca: “Avukatlarca vekaletname sunulan merciler, pul yapıştırılmamış veya pulu noksan olan vekaletname ve örneklerini kabul edemez. Gerektiğinde ilgiliye on günlük süre verilerek bu süre içinde pul tamamlanmadıkça vekaletname işleme konulamaz”.

²⁷ Bkz. Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun 22 Haziran 2001 tarih ve 176-3 sayılı kararı. Bu karar ve yetki belgesi örneği tüm barolara bildirilmiştir (www.izmirbarosu.org.tr/haberler/yetki_belgesi.htm.) Yetki belgesi aşağıdaki şekildedir:

YETKİ BELGESİ

Yetki Belgesi Veren Avukat/Avukat Ortaklığı :
Bağlı Bulunduğu Baro ve Sicil No :
Vergi Dairesi ve Sicil No :
Adresi :
Yetkili Kılınan Avukat :
Bağlı Bulunduğu Baro ve Sicil No :
Sigortalı Avukat ise SSK Sicil No :
Adres :
Vekil Eden/Edenler :
Adı ve Soyadı :
Adresi :
Dayanak Vekaletname/Vekaletnameler :
Noter, Tarih ve Yevmiye Numarası :

Bu yetki belgesi, 1136 sayılı Avukatlık Yasasını değiştiren 4667 sayılı Yasanın 36.maddesi ile 56.maddeye eklenen hüküm uyarınca vekaletname yerine geçmek üzere tarafımdan düzenlenmiştir.

Tarih

Tevkil sadece avukatlar için geçerli bir kavram değildir²⁸. Avukatlık Kanunu m.171 ve 56. maddesi incelendiğinde, tevkil yetkisinin yalnızca avukat ve avukat ortaklığına verildiği, avukat ve avukat ortaklığı dışındaki kişilerin tevkil edilemeyeceği gibi bir sonuç çıkmaktadır. Avukat veya avukat ortaklığı, yalnızca dava vekili veya dava takipçisinin olduğu bir yerde, bunlardan biri adına tevkil vekaletnamesi düzenleyebilmelidir. Borçlar Kanunu m.390 ve m.391’de ise, tevkile ilişkin hususlarda vekil yetkili kılınmıştır. Borçlar Kanununa göre, tevkil konusunda, vekil kavramına giren tüm kişiler yetkilidir. Avukatlık Kanunu açısından, tevkile yalnızca, avukat ve avukatlık ortaklığı yetkilidir (Av.K.m.56 V, m.171 II). Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38’e göre, ortaklık, ortakları ve çalışan avukatları dışında üçüncü bir avukata da yetki belgesi verebilir. Avukatlık Kanunu geçici madde 13 ve 17 uyarınca, dava vekilleri ve dava takipçileri belirli unsurların varlığında, davalarda vekalet görevini üstlenebildiklerinden, tevkil yetkisinin yalnızca avukatlara ait olduğunu ileri sürebilmek mümkün değildir. Avukatın değil, vekilin tevkil yetkisinden bahsetmek daha uygun olacaktır. Çünkü, vekil kavramına avukatlar yanında, dava vekilleri ve dava takipçileri gibi kişileri de dahil etmek gerekir²⁹. Vekil, anlam olarak avukat kavramından daha geniş bir içeriğine sahiptir. Vekil, vekalet sözleşmesi gereği başkası adına işler yapmakla yetkilendirilen kimsedir³⁰. Vekil olarak, gerçek kişi olan avukatlar yanında, tüzel kişiliğe sahip avukat ortaklığı da seçilebilir³¹. Tevkile, gerçek

Avukat/Avukat Ortaklığı

- 28 Örneğin: “Davacı kat malikleri kurulu toplantısına katılmak üzere başkasını tevkil edebilir. Bu vekalet özel bir şekle bağlı olmadığı gibi, ibrazı halinde de katılım geçerlidir” (18. HD 28.11.1996, 9547/10601: YKD 1997/2 s.249).
- 29 Kadastro işlerinde, avukat, dava vekili ve dava takipçilerinden başka, davada menfaatleri zıt olmamak şartıyla, karı ve koca birbirlerini vekil tayin edebilirler (Kadastro Kanunu m.31, I). 3402 sayılı Kadastro Kanununun 31/2.maddesinde; kamu kurum ve kuruluşlarının, daire amiri veya amirinin yetkili kılacağı kişiler tarafından yargı mercilerinde temsil olunacağına yer verilmiştir (bkz. 16. HD 20.3.1995, 1512/2092: YKD 1995/9 s.1435-1436). Acente müvekkili adına dava açabileceği gibi, acenteye karşı da aynı sıfatla dava açılabilir (TK m.119). Gemi müdürü, donatma işbirliğini mahkemelerde de temsil edebilir (TK m.955). Ticari vekil ve ticari mümessil de temsil yetkisine sahiptir. Bkz. davada vekil olabilecek ve Avukatlık Kanunu m.35’in istisnalarını oluşturan kişiler konusunda: Kuru C.2 s.1231 vd; Aday s.47-48; Av. K.m.26; Kat Mülkiyeti Kanunu m.38 ve 40.
- 30 Yılmaz s.920 vekil kavramı.
- 31 4667 sayılı Kanun m. 30 ile değişik, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.44 B bendi uyarınca: “Avukatlık ortaklığı, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın bu Kanuna göre mesleklerini yürütmek için oluşturdukları tüzel kişiliktir”. Bkz. ayrıca: Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.1, m.9, m.29 II. Avukatlık Kanunu m.44 B bendinin, a/2 alt bendi hükmü şu şekildedir: “Vekaletnameler ortaklık adına düzenlenir”. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38, birinci fıkraya uyarınca da, ortaklığın takip edeceği işlere ait vekaletnamelerin ortaklık adına düzenlenmesi gerekir. Yine belirtilen

ve tüzel kişiler yetkili olup, yine bu kişiler adına tevkil vekaletnamesi düzenlenebilir. Bu husus, Avukatlık Kanunu m.56'nın beşinci fıkrasında açıkça belirtilmiştir. Yine bu konuda, belirtilen Kanununun 171.maddesine ve Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38'e bakmak yeterli olacaktır.

Vekaletnamede tevkil yetkisinin olması ve mevcutsa yazılı sözleşmede³² aksine açık bir hükmün bulunmaması durumunda, avukatlık ortaklığı, kendi ortaklarına, çalışan avukatlarına ve bunlar dışında üçüncü bir avukata veya avukatlık ortaklığına yetki belgesi verebilir³³. Avukatlar da, bir başka avukata veya avukatlık ortaklığına vekaletname yerine geçen yetki belgesi verebilir. Birden fazla avukatın birlikte³⁴ çalıştığı bir büroda, bu avukatlardan birine iş verilmesi durumunda, aksi açıkça belirtilmedikçe, diğer ortakların da "teamül gereği" yetkili olduğunu söyleyebilmek zordur. Çünkü, Avukatlık Kanununun 171. maddesinin ikinci fıkrası, Borçlar Kanununun 390.maddesinin üçüncü fıkrasının aksine, teamül gereğince tevkile yetkili olma hususunu kapsam dışı bırakmış; buna izin vermek istememiştir. Bu nedenle, avukatın ortak çalıştığı bir avukata üstlendiği işin bazı aşamalarını bırakabilmesi için, vekaletnamesinde başkasını tevkile yetkili olduğunun açıkça belirtilmiş olması ve ayrıca avukatla müvekkili arasındaki sözleşmede de bu konuda aksine bir hükmün bulunmaması gerekmektedir (Av. K.m.171, II)³⁵.

Avukatlık Kanunu m.171 ikinci fıkra çerçevesinde, müdafii, savunmayı kısmen veya tamamen meslektaşına devredebilir veya onunla birlikte yürütebi-

Yönetmeliğin 39.maddesine göre, ortaklık adına iş ve dava takip etmek üzere alınan vekaletnameler, ortaklık vekaletname kayıt defterine kaydedilir. 4667 sayılı Kanun m.36 ile Avukatlık Kanununun 56.maddesine eklenen beşinci fıkra hükmü uyarınca "Avukatlar ve avukatlık ortaklığı başkasını tevkil etme yetkisini haiz oldukları bütün vekaletnameleri kapsayacak şekilde bir başka avukata veya avukatlık ortaklığına vekaletname yerine geçen yetki belgesi verebilir". Alman Hukukunda da, avukat, hazırlık işlemlerinde tüzel kişilerden yararlanabilir (Ahrens s.5).

³² 4667 sayılı Kanunla değişik 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 171.maddesinin birinci fıkrasına göre, avukat, üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder.

³³ Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38; Avukatlık Kanunu m.56, V ve m.171 II.

³⁴ 4667 sayılı Kanun m.30 ile değişik 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.44 uyarınca: "Birlikte çalışma, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın mesleki çalışmalarını bir büroda yürütmeleridir. Bu birlikteliğin tüzel kişiliği yoktur, yapılan iş ticari sayılmaz. Birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında (Avukatlık Bürosu) ibaresinin kullanılması zorunludur. Karşılıklı hak ve yükümlülükler, gelir ve giderlerin paylaşılması, büro yönetimi, birlikteliğin sona ermesi birlikte çalışanlarca belirlenir ve yazılı olarak kayıtlı oldukları baroya bildirilir".

³⁵ Tanrıver s.62; Özkan s.328; Aday s.112.

lir³⁶. İşten yasaklanan avukat, müvekkili adına bir başka avukatı tevkil edemez
³⁷. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.71'deki durumun varlığı halinde, ikinci vekili, birinci vekilin değil, asilin tutması gerekir ³⁸.

I-Tevkil Edilen Vekilin Hukuki Durumu

Avukatlık Kanununun 171.maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, avukata tevkil yetkisinin tanınmış olmasıyla, avukat kendi adına bir diğer avukatı vekil tayin edebilir veya müvekkili adına bunu yapabilir. Yine Avukatlık Kanunu m.56 uyarınca, avukatlar ve avukatlık ortaklığı, kendi adlarına diğer bir avukat veya avukatlık ortaklığını vekil atayabilirler veya müvekkili adına bunu gerçekleştirebilirler. Avukatın bir meslektaşını tevkili, alt vekalet veya ikame vekalet şeklinde olabilir. Asıl avukat, tevkil olunan avukata, kendi adına veya müvekkili adına yaptığı bir sözleşme ile avukatlık sözleşmesinin yüklediği ve kural olarak şahsen yerine getirmesi gereken edimlerin tamamının veya bir kısmının ifa olunması işini bırakır. Bu şekilde, avukatın yerine davaya giren meslektaşı alt vekil veya ikame vekil konumundadır ³⁹. Alt vekalette vekil, kendi adına yaptığı bir sözleşme ile borçlarının ifasını bir başka vekile tevdi etmekteyken; ikame vekalette vekil müvekkili adına yaptığı bir sözleşme ile borçlarının ifasını başkasına tevdi etmektedir ⁴⁰. Bu halde, başkasını tevkil yetkisi olan vekil, yalnız belirli bir (veya birkaç) müvekkil adına başkasını tevkil edebilir ⁴¹. Vekilin müvekkili adına başkasını tevkil etmesi (başkasına vekalet vermesi) ile, müvekkil

³⁶ Erem F.: Ceza Usulü Hukuku, Ankara 1978 s.192. Alman Hukukunda, tevkil yoluyla savunmanın müdafiyeye bırakılması mümkündür. Müdafii, savunmayı kural olarak bizzat kendisi yapar. Müdafinin irade açıklamaları, iç vekalet ilişkisinde bağlayıcıdır (Ahrens s.6).

³⁷ “1136 sayılı Yasanın 42.maddesine göre Baroların avukat görevlendirmeleri halinde ilgililerin Barodan yazılı istekte bulunmaları gerekmektedir. İlgililer deyimi işten yasaklanan avukat, iş sahibi ve mahkemeler ile Baro yöneticilerini kapsamaktadır.-İşten yasaklanan avukatın müvekkili adına bir başka avukatı tevkil etmesine olanak bulunmamaktadır. Baronun bir avukatı görevlendirmesi halinde iş sahibinin ayrıca vekalet vermesine gerek olmadan iş sahibinin temsil ve menfaatlerinin korunması mümkündür. Baro bir avukatı görevlendirirken iş sahiplerinin mümkün olduğu kadar isteklerine uygun ve isteklerini dikkate alarak bir karar vermelidir” (Türkiye Barolar Birliği İlke Kararı, 26.9.1987, 134/29: ABD 1987/5-6 s.826; İBD 1987/10-12 s.779-780).

³⁸ “HUMK 71.maddesi, vekil hakkında uygulanmaz. İkinci vekili, vekilin değil, asilin tutması gereklidir. Bunun için asile tebligat yapılması gereklidir” (8. HD 22.4.1968, 2349/2374: Erdoğan s.220 no.798).

³⁹ Özkan s.329.

⁴⁰ Tandoğan H.: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.II, Ankara 1987 s.461.

⁴¹ Kuru C.2 s.1295.

ile, ikinci vekil arasında vekalet ilişkisi doğar ve ikinci vekilin yaptığı işlemler geçerlidir⁴². İkinci vekil, (birinci vekilin değil) müvekkilin vekilidir (temsilcisidir) ve bu sıfatla yaptığı işlemlerin hüküm ve sonuçları müvekkili bağlar. İkinci vekilin temsil yetkisi, müvekkilin birinci vekile verdiği tevkil yetkisine dayanır⁴³.

Avukatın üstlendiği bir işi tevkil yetkisi kapsamında, bir vekile devretmesi durumunda, tevkil olunan avukatın, işi şahsen yerine getirmekle yükümlü olan tevkil eden avukatın yerine geçtiği, yani alt vekil olduğu ileri sürülebilir⁴⁴. Kendisine vekalet verilenin, üstlenmiş olduğu işlemin icrasını başka bir kimseye bırakması; kendisi yerine bir başkasını ikame etmesi halinde, alt vekaletten (veya temsilden) söz edilir. Avukat işi tamamen başka bir avukata bırakmış olsa bile, Avukatlık Kanunu m.171'in üçüncü fıkrası hükmünce, müvekkile karşı sorumludur. Alt vekil, bağımsız olarak hareket eden ve vekalet işini yürütürken tevkil eden avukattan emir ve talimat almayan kişidir. Alt vekalette, vekil kendisi yerine bir başkasını geçirmekle, kendi temsil yetkisini kaybetmemektedir. Çünkü, alt vekalette temsil yetkisinin ya da vekaletin devri değil; yalnızca onun kullanımının bir başkasına bırakılması söz konusudur⁴⁵. Alt vekalette, vekil, sahip olduğu yetkiye dayalı olarak, üçüncü bir kişiyi yetkilendirmektedir. Alt vekilin ya da temsilcinin sahip olduğu yetki, kapsam olarak, hiçbir zaman kendisine alt vekalet vereninkinden fazla olamaz, fakat daha az olabilir⁴⁶.

Alt vekalet verme yetkisinin, mutlaka "başkasını tevkil" şeklinde bir ibareye yer vermek suretiyle açıklanması zorunlu değildir; önemli olan müvekkilin bu konuya ilişkin iradesinin şüpheye yer vermeyecek bir şekilde anlaşılır olmasıdır. "Vekaletname tanzimi ve imzaya" şeklinde bir yetkilendirmeyi içeren ibare de, vekile, alt vekalet verme yetkisinin tanıdığı anlamına gelir. Bu şekilde bir yetkilendirme yapılmadığı sürece, alt vekalet ilişkisi kurulamaz. Bunun nedenini, vekalet ilişkisinin güven temeli üzerine kurulu bir ilişki konumunda bulunması ve bir iş için kime vekalet verilmişse, işin onun tarafından görülmesinin, kural olması oluşturur (BK m. 390). Alt vekalet verme yetkisinin, hangi kapsamda verildiğinin belirlenmesinde, müvekkilin iradesi dikkate alınacaktır. Müvekkil, alt vekalet verme yetkisinin kapsamını da, başkasını tevkil iradesini açıklarken, vekaletnamede belirtmelidir. Bu konuda herhangi bir açıklık yoksa, vekaletnamede başkasını tevkil iradesinin açıklandığı metin içerisindeki yerine ba-

42 "İlk vekile verilen vekaletnamede başkasının tevkilini mümkün kıldığına ve son vekil tarafından satışta yolsuzluk olmadığına göre davanın reddine ilişkin karar doğrudur" (1. HD 21.6.1976, 6348/6535: Olgaç s.293).

43 Bkz. örneğin HGK 13.2.1974, T/523-102 (İKİD 1974/160 s.2717-2723).

44 Özkan s.327.

45 Tanrıver s.40-42 ve s.61.

46 Kuru C.2 s.1296 dn.216; Tanrıver s.42.

kılmalıdır. Vekalet yoluyla yapılması istenen iş, alt vekalet elverişli bir özellikte ise veya halin gerekleri zorunlu kılmışsa, açıkça başkasını tevkil yetkisi verilmiş olsa bile, vekil, alt vekalet ilişkisi kurabilir. Borçlar Kanununun 390.maddesinin üçüncü fıkrasında, vekalet akdi yönünden bu husus açıkça düzenlenmiştir. Belirtilen hükme göre, vekil, başkasını tevkile mezun veya hal icabına göre mecbur olmadıkça veya adet başkasını yerine ikameye müsait bulunmadıkça, vekalet konusu iş ve hizmeti bizzat kendisi yapmaya mecburdur. Ancak, Borçlar Kanununun aksine, Avukatlık Kanununa göre, avukatların, alt vekalet ilişkileri kurmaları, başkalarını tevkile açıkça yetkilendirilmiş olmalarına bağlıdır. Avukatlık Kanunu, avukatların alt vekalet ilişkisi kurabilmesini, bu konuda vekaletnamede açıkça yetkilendirilmiş olması haliyle sınırlandırmıştır. Avukatların teamül gereğince, başkalarını tevkile yetkili olduklarının kabul edilmesi Kanuna göre mümkün değildir (Av. K.m.171, II) ⁴⁷. Çünkü, belirtilen Kanunun 171.maddesinin ikinci fıkrasında, açıkça “Avukata verilen vekaletnamede başkasını tevkile, yetki tanınmış ise, yazılı sözleşmede aksine açık bir hüküm olmadıkça, işi bir başka avukatla birlikte veya bir başka avukata vererek takip ettirebilir. Vekaletnamede, bunun düzenlendiği tarihten sonra açılacak veya takip edilecek bütün dava ve işlerde vekalet ve başkasını tevkile genel şekilde yetki verilmişse avukat, bu tarihten sonraki dava ve işlerden müvekkilden ayrıca vekalet almaya lüzum kalmaksızın işi bir başka avukatla birlikte veya bir başka avukata vererek takip ettirebilir” denilmektedir.

II-Tevkil Eden ve Tevkil Olunan Avukatın Azli

Vekil, kendisine verilen başkasını tevkil yetkisine dayanarak bir alt vekil atamışsa, bu durumdan, vekaletin güven temeline dayalı bir ilişki olması ve azil hakkının kullanımına uygun ortamın sağlanması amacıyla, asıl iş sahibini (müvekkilini) bilgilendirmelidir. Alt vekalette, alt vekilin sahip olduğu yetki, kapsam itibariyle kendisine alt vekalet vermiş olan vekilin yetkileriyle sınırlı olup; bu iç vekalet ilişkisini de alt vekalet vermiş olan vekil kurduğuna göre, hukuki bağı, azil yoluyla sona erdirme hakkı, ancak alt vekalet vermiş olan vekile ait olacaktır. Alt vekil ise, bu iç vekalet ilişkisini istifa yoluyla sona erdirebilir; onun kural olarak azil hakkının bulunduğu kabul edilmemelidir. Fakat, asıl iş sahibinin, alt vekilden, kendisine alt vekalet vereni azletmesini istemesi, yeni bir işlemin icrası için alt vekile yeni bir temsil yetkisi veya vekalet vermesi anlamına geleceğinden; alt vekil bu durumda, asıl iş sahibi ile kendisi arasında kurulan yeni vekalet ilişkisi çerçevesinde, iş sahibi adına, kendisine alt vekalet vermiş olan vekilin azli işlemini gerçekleştirebilecektir. Müvekkilin, başkasını tevkil yetkisi vermiş olduğu vekilini azletmesi, kendisine başkasını tevkil yetkisi verilmiş olan vekilin, bu yetkisine dayanarak önceden atamış olduğu alt vekilin de

⁴⁷ Tanrıver s.41 ve s.61.

azli sonucunu doğurmaz; alt vekilin azli isteniyorsa buna ilişkin irade ayrıca açıklanmalıdır ⁴⁸. Tevkile yetkili olan vekilin (avukatın), sulh mahkemesinde görülen bir davanın birkaç oturumuna stajyerini göndermiş olması azli için haklı bir neden oluşturmamalıdır ⁴⁹. Zincirleme alt vekalet ilişkilerinin varlığı halinde, alt vekalet verenlerden birinin ölümü, ölen alt vekilin daha önceden kurmuş olduğu alt vekalet ilişkisinin de sona ermesine neden olmaz: Çünkü, kendisine alt vekalet verilmiş olanlar alt vekalet verenlerin değil; müvekkilin (asıl iş sahibinin) vekilidirler ⁵⁰.

III-Sorumluluk

Vekilin başkasını tevkil etmesi halindeki sorumluluğunu düzenleyen Borçlar Kanunu m.391 hükmü, genel anlamdaki vekil bakımından olup, avukat bakımından konu Avukatlık Kanunu m.171, III'de düzenlenmiştir. Avukatın kendisine tanınan tevkil yetkisi kapsamında, bir vekili tevkil etmesi durumunda ortaya çıkabilecek sorumluluğu, Avukatlık Kanununun 171.maddesinin üçüncü fıkrasında belirlenmiştir. Birinci vekilin (avukatın) müvekkile karşı sorumluluğu devam eder. Avukatlık Kanunu m.171 üçüncü fıkra uyarınca, birinci vekil, birlikte takip ettiği veya işi tamamen devrettiği avukatlarının kusurlarından ve meydana getirdikleri zarardan dolayı, müvekkile karşı hem şahsen hem de diğer avukatla birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur ⁵¹. Avukatın işi tamamen bir başka avukata bırakıp bırakmadığı hususunun, avukatlar arasındaki sözleşmenin yorumundan çıkartılması gerekir. Bununla birlikte, avukat işi tamamen başka bir avukata bırakmış olsa bile, Avukatlık Kanunu m.171/III'ün açıklığı karşısında, müvekkile karşı sorumluluğu devam eder. Avukatın, işi tamamen bir başka avukata bırakıp bırakmadığı hususu, kural olarak iki avukat arasında ortaya çıkacak uyuşmazlıkların çözümü açısından önemli olup, tevkil eden avukat bu durumu müvekkile karşı ileri sürmek suretiyle sorumluluktan kurtulamaz. ⁵².

Vekil ile müvekkil arasındaki iç ilişkide, vekaletnamesinde özel yetki bulunan vekil, müvekkilinden talimat almadan bu özel yetkileri kullanmamalıdır; aksi halde, müvekkiline karşı sorumlu olabilir ⁵³. Avukatlık Kanunu m.171 hükmü ile tevkil yetkisi tanındığı için, bir avukatı tevkil etmiş olan avukatın sorumluluğu devam ettiğinden, tevkil halinde tevkil eden avukat tamamen ilişkinin dışına çıkmış değildir. Avukatlık Kanunu m.171 III'de, tevkil eden "avukatın,

⁴⁸ Tanrıver s.42-43 ve s.83.

⁴⁹ 3. HD 4.3.1952, 2716/2080 (Kuru C.2 s.1323 dn.299).

⁵⁰ Tanrıver s.43.

⁵¹ Kuru C.2 s.1296.

⁵² Aday s.114.

⁵³ Kuru C.2 s.1304.

müvekkile karşı sorumluluğu devam eder” (Av. K.m.171 üçüncü fıkra birinci cümle) ifadesiyle, hak arayan kişilerin korunması amaçlanmıştır. Alt vekil, yardımcı kişi sayılsa bile (BK m.100), tevkil eden avukat, Borçlar Kanunu m.100 uyarınca değil, Avukatlık Kanunu m.171 çerçevesinde sorumlu olabilir. Çünkü, Avukatlık Kanununun belirtilen hükmü özel bir hükümdür. Burada, Borçlar Kanunu m.100’ün uygulanamayışı, özel hüküm niteliğindeki Avukatlık Kanunu m.171/III’ün varlığındandır. Tevkil eden avukat, tevkil ettiği vekilin kusurlarıyla oluşturduğu zarardan onunla birlikte müteselsilen sorumludur. Tevkil yetkisi kapsamında, şahsen ifası önemli olan edimlerin tamamının veya bir kısmının bağımsız olarak yapılması konusunda, bir vekilin tevkil edilmesi durumunda, müvekkile karşı sorumluluk, Avukatlık Kanunu m.171 üçüncü fıkrasına göre belirlenecektir ⁵⁴.

Avukatlık Kanunu, Borçlar Kanununa göre özel bir kanun niteliğinde olduğundan, öncelikle sorumluluk konusunda Avukatlık Kanunu hükümlerinin uygulanması gerekir. Avukatlık Kanunundaki ilgili özel hükmün varlığı karşısında, Borçlar Kanununun 391.maddesinin uygulama alanı bulması doğru değildir. Avukatın bir meslektaşını tevkil etmesi nedeniyle olan sorumluluğu, genel anlamda vekilin sorumluluğuna oranla daha ağır bir şekilde düzenlenmiştir. Borçlar Kanununun 391.maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, vekil, tevkil yetkisini kullanırken ve talimat verirken, özen gösterdiğini ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir. Avukatlık Kanununun 171.maddesinin üçüncü fıkrası, tevkil eden avukatın, tevkil olunanın “kusurlarından ve meydana getirdikleri zarardan dolayı müvekkile karşı hem şahsen, hem de diğer avukatla birlikte müştereken ve müteselsilen” sorumlu olduğunu belirtmiştir. Bu hükümler dolayısıyla, Avukatlık Kanununun, Borçlar Kanununun 391.maddesinin ikinci fıkrasına oranla çok daha katı bir düzenleme olduğu söylenebilir. Bunun nedeni, avukat ile müvekkili arasında özel bir güven ilişkisinin varlığı ve avukatın faaliyetini kural olarak ücret karşılığı gerçekleştirmesidir. Borçlar Kanunu m.391, tevkil edene tevkil yetkisini kullanırken ve talimat verirken gereken özeni gösterdiğini ispatlayarak tevkil olunanın verdiği zararlardan kurtulma fırsatını tanıırken, Avukatlık Kanunu m.171, tevkil eden avukat bu konuda üzerine düşeni yerine getirirse bile, tevkil olunan avukat kusurlu davranışıyla müvekkile zarar vermişse, tevkil eden avukatın müşterek ve müteselsil sorumluluğunun bulunduğunu düzenlemiştir ⁵⁵. Tevkil olunan avukat, müvekkili aleyhindeki kararın temyiz edilmemesinde ku-

⁵⁴ Özkan s.328; Aday s.113.

⁵⁵ Özkan s.328 dn.204 ve s.330-331. Avukatlık Kanununun tevkilden ötürü sorumluluğunu düzenleyen hükmü (m.171,III), genel anlamda vekilin birini tevkil etmesi halinde sorumluluğu düzenleyen Borçlar Kanununun 391.maddesine oranla daha ağır bir düzenleme iken; yardımcı şahsın fiilinden dolayı sorumluluğu düzenleyen Borçlar Kanunu m.100’e oranla daha ılımlı bir düzenlemedir. İlgili hüküm (BK m.100) farazi kusura dayanırken, Av. K.m.171/III tevkil olunan avukatın gerçek kusuruna dayanır (Özkan s.331 ve aynı sayfa dn.214).

surlu değilse, tevkil eden avukat da aynı konuda kusursuzluğunu ispatlayabiliyorsa, bu durumda her iki avukat da sorumlu olmamalıdır. Tevkil edilen avukat, temyiz etmemekte kusurlu ise, tevkil eden avukat “tevkil ettiği avukatı seçmede ve talimat vermede gerekli özeni gösterdiğini” iddia ve ispat ederek sorumluluktan kurtulamaz⁵⁶.

Resmi daire ve yargı mercileri önünde temsil görevi dışındaki vekalet durumlarında da, yerine başkasını tevkil eden avukatın, Borçlar Kanununun 391.maddesinin ikinci fıkrasındaki kurtuluş beyyinesinden yararlanamaması gerektiği düşünülebilir⁵⁷. Avukatlık Kanunu. m. 2 uyarınca, avukat sadece yargı organları değil, hakemler, özel kişi ve kurumlar önünde de vekalet alabilir. Avukatlık Kanunu m.171’de yargı organı önü ve dışı ayırımı yoktur. Bir avukatın avukatlık sözleşmesi hükümlerine göre sorumlu tutulabilmesi, yürüttüğü işin avukatlık tekeline dahil olup olmaması ile ilgilidir. Avukatlık tekeli dışında kalan işlerde, başka birini tevkil eden avukatın alelade vekilden bir farkı bulunmadığından, bu halde, tevkil eden avukat, Borçlar Kanunu m.391/II hükmünden yararlanabilmelidir⁵⁸.

Tevkil edilen avukat, işin özenle, kusursuz biçimde yerine getirilmesi ile yükümlüdür. Aksine davranışı sorumluluğuna neden olur. Burada kanundan doğan teselsülün bir örneği mevcuttur (BK m.141/II). Bu bir eksik teselsül değil; tam teselsüldür. Yani, hem tevkil edene, hem tevkil olunana sorumluluk davası yöneltilebilir. Müvekkile karşı, tevkil eden ve tevkil olunan avukat, genel hükümlere göre birlikte sorumludur. Müvekkil, her bir avukatı ayrı olarak takip etme zorunluluğundan kurtulmaktadır. Zarara uğrayan müvekkil, doğrudan tevkil olunan avukata da başvurabilir. Müvekkilin tevkil olunan avukata doğrudan doğruya başvurabilmesi kanun hükmüne dayanır (Av. K m.171/III). Müvekkil, alt vekilden, tevkil yetkisi veren vekilin isteyebileceğinden fazlasını isteyemez⁵⁹.

Vekil, yetkisi dışında başkasını tevkil etmesi halinde, onun fiillerinden kendi yapmış gibi sorumludur. Birlikte tevkil edenler, vekile karşı müteselsilen sorumludurlar⁶⁰. Tevkil yetkisi olmayan bir avukatın, birini tevkil etmesi halinde, tevkil eden avukat, müvekkiline karşı özen yükümlülüğü gibi bazı yükümlülüklerini ihlal etmiş sayılır. Bu durum, sözleşmeye aykırılık sonucunu doğurur.

⁵⁶ Aday s.115.

⁵⁷ Karş. bkz: Müderrisoğlu s.56.

⁵⁸ Aday s.114.

⁵⁹ Özkan s.333.

⁶⁰ Ersoy R.: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Ankara 1976 s.232-233.

Oluşan zararı, tevkil eden avukat, tevkil olunan avukatın kusurlu olup olmadığı aranmaksızın, bağımsız olarak gidermekle yükümlüdür ⁶¹.

Avukatın sorumluluğunun tek istisnası, avukatın “avukatlıkla birleşebilen işler”den birini yapmak üzere başka bir yerde çalışmak zorunda olması ve bu nedenle işi tamamen başka bir avukata bırakmış bulunması durumudur. Avukatlık Kanununun 171.maddesi hükmü, 12.maddedeki işlerden biri nedeniyle, önceden üstlenmiş olduğu vekalet görevlerini başkasına devretmek zorunda kalmış olan avukat bakımından uygulama alanı bulmaz. Bu halde, avukatın, Avukatlık Kanununun 171.maddesine tabi olmayacağı belirtildiğine göre (m.171, III son cümle), Borçlar Kanununun 391.maddesinin ikinci fıkrasındaki kurtuluş beyyinesine başvurulmamalıdır. Avukatın, Avukatlık Kanunu m.12’deki işlerden birini yapmak üzere, işi tümüyle bir başka avukata bıraktığı durumlarda, Borçlar Kanunu m.391/II hükmünün uygulanmaması gerekir. Çünkü, bu durumda avukat kendisine verilen tevkil yetkisine dayanarak işi tamamen bir başka avukata devrederek hukuki ilişkinin dışında kalmaktadır ⁶².

Avukatlık Kanunu m.44 B bendinin, a/4 alt bendine göre, Avukatlık ortaklığı, ortaklarının ve çalışan avukatlarının ortaklık ile ilgili her türlü işlem, eylem ve borçlarından dolayı bunlarla birlikte müştereken ve müteselsilen sınırsız sorumludur. Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m. 38 uyarınca, avukatlık ortaklığı tarafından ortaklarına, çalışan avukatlarına veya üçüncü bir avukata yetki belgesi verilmesi halinde, ortaklığın müteselsilen sorumluluğu devam eder. Yine belirtilen Yönetmeliğin, 41.maddesine göre, avukatlık ortaklığı, ortağın ve ortaklıkta çalışanların mesleki görevlerine ilişkin eylem, işlem ve borçlarından dolayı bunlarla birlikte müştereken ve müteselsilen sınırsız olarak sorumludur. Ortaklığın ilgisine rücu hakkı saklıdır. Avukatlık ortaklığının sorumluluğuna ilişkin, hukuki düzenlemeleri Avukatlık Kanunu m.44/B bendinin, a/4 alt bendinde, Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38 ve 41’de görmek mümkündür. Avukatlık Kanunu m.56 fıkra 5 hükmünde, avukatlık ortaklığının yetki belgesi düzenleyebileceği belirtilmiş, sorumluluğa ilişkin her hangi bir ibareye yer verilmemiştir. Avukatlık Kanunu m.171 hükmünde ise, avukatlık ortaklığına ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Belirtilen bu hüküm, avukatlar tarafından başkasını tevkil halinde sorumluluğu düzenlemektedir. Tevkil halinde avukatlık ortaklığının sorumluluğunun ne olacağı açıkça, avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38’de düzenlenmiştir. İlgili hükme göre, avukatlık ortaklığı, vekaletnamede tevkil yetkisinin varlığı halinde, ortaklarına, çalışan avukatlarına veya üçüncü bir avukata yetki belgesi verirse, ortaklık müteselsilen sorumludur. Avukatlık Kanunu m.56 uyarınca, Avukatlık ortaklığı, bir başka avukata veya avukatlık ortaklığına tevkil

⁶¹ Özkan s.333. tevkil yetkisi olmayan avukatın bir meslektaşını tevkil etmesi durumunda, alt vekil vekaletsiz iş gören olarak nitelenebilir (Özkan s.334 dn.223).

⁶² Aday s.114; karşı. Özkan s.331.

yetkisi verebilir. Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38 ve Avukatlık Kanunu m.56 birlikte incelendiğinde, avukatlık ortaklığının ortaklarına, çalışan avukatlarına, bunlar dışında üçüncü bir avukata veya bir başka avukatlık ortaklığına tevkil yetkisi verebileceği görülmektedir. Tüm bu hallerde, tevkil yetkisini gerçekleştiren avukatlık ortaklığı müteselsilen sorumludur. Avukatların ve avukatlık ortaklığının tevkil yetkisini kullanmaları halinde sorumluluğunu düzenleyen, Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38 ve Avukatlık Kanunu m.171/III bazı konularda farklı düzenlemeleri içermektedir. Örneğin, yönetmelik m.38’de yalnızca müteselsil sorumluktan bahsedilirken, Avukatlık Kanunu m.171/III’de, müteselsil sorumluluk yanında müşterek sorumluluk ve tevkil edilen vekilin de sorumluluğuna da yer verilmiştir. Tevkil halinde, tevkil işleminin avukat veya avukatlık ortaklığı tarafından yapılması durumunda sorumluluğun kapsamında farklılık görülmektedir. Olması gereken hukuk açısından, sorumluluğa ilişkin hükümlerin birbirine benzer olması gerekir. Bu nedenle tevkil halinde sorumluluğun kapsamını daraltarak, avukat veya avukatlık ortağı ile sınırlamak veya kapsamı genişleterek, avukat ve avukatlık ortaklığı yanında, diğer avukat ve avukatlık ortaklığını da sorumluluk kapsamına almak uygun olacaktır.

IV-Ücret Konusu

Birinci (tevkil eden) avukat ile ikinci (tevkil olunan) avukat işi birlikte takip etmişlerse, ikinci avukat müvekkilden ayrı bir ücret isteyemeyeceği gibi, işi birlikte takip eden (birinci) avukat da müvekkilinden (ikinci avukat için) herhangi bir ücret isteyemez. Yani, tevkil yetkisi kapsamında, avukat tarafından işe başka avukatlar dahil edilmişse, avukat bu nedenle ayrı bir ücret isteyemeyeceği gibi, işi birlikte takip eden avukat da müvekkilden ücret isteyemez. İlk avukat ve sonraki avukat veya avukatlar müvekkilden ayrı bir ücret isteyemez (Av. K m.171, IV) ⁶³. Tevkil yetkisi kapsamında, birinci avukat, işi tamamen başka (ikinci) bir avukata bırakmış ise, tevkil eden ve tevkil olunan (birinci ve ikinci) avukatlar, ücret sözleşmesindeki miktarı aşmamak şartıyla, harcadıkları mesaiye

⁶³ Kuru C.2 s.1296; Özkan s.215 ve s.334; Aday s.114. Örneğin, ikinci avukat, müvekkile karşı ücret davası açmıştır. “Davalar, davacı (ikinci) avukata işi alan asıl (birinci) avukat tarafından verilmiştir. Görülen davaların bütünü asıl avukatın üzerine aldığı ve yürüttüğü işlerdir. Davalar onun tarafından yürütüldüğü gibi karara da onun kovuşturması üzerine bağlanmıştır. Davacı (ikinci) avukat, ilk avukatın vekaletnamesindeki yetkiye dayanarak kendisine verdiği vekaletname ile onun rahatsızlığı sırasında onun davalarını başvurmaya bırakmamak için bir iki oturum kovuşturmuştur. Bu davranış bir mesleki mücemele kuralının gerektireceği bir davranış aşmayan bir işlemdir. İşlem AK m.171 son fıkrada açıklandığı üzere bu davanın davacısı olan avukata, bir iki oturum için de olsa kovuşturduğu iş için asıl müvekkilden iş ücreti isteyebilmesini sağlamaz. İstek yasa kuralına tamamen aykırıdır. Çünkü girilen davalar tamamen davacıya görmesi için bırakılan davalar olmayıp önceden ve sonradan birinci avukat işi kovuşturmuştur” (4. HD 30.11.1976, 386/10443: İKİD 1977/201 s.5602-5603).

karşılık olan ücreti müvekkilden isteyebilirler. Ancak, tevkil eden (birinci) avukat müvekkilden peşin ücret almışsa, harcadığı mesaiye karşılık olan miktarın fazlasını tevkil ettiği avukata ödemekle yükümlüdür (Av. K m.171, IV) ⁶⁴.

Başkasını tevkil yetkisi olan vekilin, vekalet verdiği (ikinci) vekil ile müvekkili adına ücret sözleşmesi yapabilmesi için, vekaletnamesinde özel bir ücret sözleşmesi yapma yetkisinin bulunması gerekir. Avukatlık Kanunu m.171, IV hükmü de bu görüşü doğrulamaktadır. Uygulama da bu doğrultudadır ⁶⁵. Vekaletnamede “başkalarını tevkil, teşrik” şeklinde formüle edilmiş yetkilendirme, ücret sözleşmesi yapılabilmesi konusunda yeterli değildir ⁶⁶. Yargıtay’ın bazı

⁶⁴ Özkan s.215; Kuru C.2 s.1297.

⁶⁵ Örneğin: “...Uyuşmazlıkta çözümlenmesi gereken sorun, tevkil yetkisini haiz vekilini tayin ettiği ikinci vekil ile müvekkili adına vekaletnamesinde bu konuda özel yetki olmamasına rağmen ücreti vekalet sözleşmesi yapıp yapamayacağı ile yapılmış sözleşmenin müvekkili bağlayıp bağlamayacağına toplanmaktadır...B.K. nun 388 ve HUMK. nun 63.maddelerinde vekalet kapsamı ve özel yetkiyi gerektiren haller sayılmıştır. Avukatlık Yasasında da ücreti vekalet sözleşmeleri gerek miktar ve gerekse içerik bakımından bazı emredici nitelikteki hükümlerle sınırlamaya tabi tutulmuştur (Av. Kanununun 163 ve 164.maddeleri). Yanlar arasındaki uyuşmazlığın çözümünde bu yasa hükümlerinin vaz edilmiş sebepleri de gözönüne alınarak bir sonuca gidilmesi gerekir.-BK. nun 388 ve HUMK. nun 63.maddelerinde özel yetkiyi gerektiren haller olarak sayılan hususların tahdidi olup olmadığının değerlendirilmesinin yapılmasında, tahdidi olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. İşlemin müvekkil bakımından arzettiği önemden dolayı o işlem içinde özel yetki verilmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Nitekim anılan yasa maddelerinde sayılan tüm haller müvekkil açısından işlemin niteliği de nazara alındığında önem arzeden hususlardır...Dava vekalette ikinci vekilin verdiği avukatlık hizmetine karşılık alacağı, vekalet ücretinin miktarı, müvekkil için önemli olabilir ve bu önem derecesi de kişiye, her somut olaya göre değişir. Objektif ölçülerle tespiti de mümkün değildir. Bu nedenle müvekkillerin ödenecek ücreti için başında bilmelerini sağlamak amacıyla Avukatlık Yasasının 164/1.maddesiyle ücretin belli bir miktarı kapsamaması gerektiği hükmü getirilmiş olmakla ücreti vekaletin müvekkil için önemli olduğu kabul edilmiştir. Öte yandan anılan yasa kamu yararı ve avukatlık mesleğinin disipline edilmesi amacıyla avukatlık ücret sözleşmesinin yapılmasında, özellikle kararlaştırılacak ücret açısından başka sınırlamalar da getirmiştir (Avukatlık Kanununun 163/4, son, 164-2-3, 171.maddesi gibi). Kaldı ki vekilin vekaletnamesinde özel yetki olmadan tevkil ettiği avukatla ücret sözleşmesini yapabileceğinin kabulü istismara da neden olabilecektir. Yasa bunun önlemeye çalışmaktadır. Bu durumda vekilin, vekaletnamesinde açık yetki olmadan müvekkili adına avukatlık ücret sözleşmesi yapamayacağının kabulü gerekir.-Somut olayda, başkalarını tevkile yetkili ilk vekil Ali’ye verilen vekaletnamelerin hiçbirinde ücreti vekalet sözleşmesi yapma yetkisi olmadığı gibi müvekkili borçlandırmaya da yetkisi yoktur. Bu durumda ilk vekilin yetkisi olmadığı halde ikinci vekil ile yaptığı avukatlık ücret sözleşmesi geçersizdir” (13. HD 5.6.1992, 1902/5282: YKD 1992/10 s.1571-1574); bu kararın eleştirisi için bkz: ABD 1993/3 s.367 vd.

⁶⁶ Kuru C.2 s.1297; Aday s.115. Yargıtay bir kararında, “Aharı tevkil yetgisine sahip olan vekilin, avukat sıfatıyla mahkemedeki işin takip ve intacı için aharı tevkil ederken ücret

kararlarına göre, kural olarak ikinci vekil ücretini müvekkilden değil, kendisini vekil tayin eden birinci vekilden ister. Birinci vekil, ikinci vekil ile ücret sözleşmesi yapmış ise, bundan kendisi (birinci vekil) sorumludur. Fakat, birinci vekil kendisine vekalet verilen işi mahkemelerde takip için gerekli niteliklere sahip değilse, bu halde ikinci vekil ile yapılacak ücret sözleşmesi müvekkil adına yapılır ve ücretten müvekkil sorumludur⁶⁷. İkinci vekil, Avukatlık Kanunu m.171, fıkra IV cümle üçteki durum dışında, birinci vekile karşı ücret davası açamaz⁶⁸.

Avukatlık ortaklığına ilişkin hükümleri içeren, Avukatlık Kanunu m.44/Bbendinde, 56.maddede ve Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliğinde, tevkil halinde ücret konusunun nasıl olacağına ilişkin husus yer almamaktadır. Bu nedenle, avukatlık ortaklığı tarafından tevkil halinde ücret konusunda, avukatlarca yapılan tevkil durumunda ücretin ne olacağını düzenleyen, Avukatlık Kanunu m.171 son fıkra hükmünün uygulanması yerinde olacaktır.

SONUÇ

Avukatlık Kanunu, Borçlar Kanunu, Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği uyarınca, tevkilin mümkün olabilmesi için, vekaletnamede tevkil için özel bir yetkinin verilmiş olması gerekir. Ayrıca, avukat ile müvekkil arasındaki sözleşmede aksine bir hüküm bulunmaması gerekir (Av K. m.171/II). Vekil kavramı, yalnızca avukatlar olarak anlaşılmamalıdır. Vekil kavramına avukatlar yanında, Avukatlık Kanunu m.35'in istisnalarını oluşturan gerçek ve tüzel kişiler de da-

mukavelesi de akdeylemek selahiyetini haizdir" sonucuna varmıştır: (bkz. 4.HD 27.2.1954, 90/1044: Karaok H.: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 1957 s.236).

⁶⁷ "Vekil aksine anlaşma olmadıkça, vekalet görevini yerine getirdikten sonra ücrete hak kazanır. Bu ücretini müvekkilinden ister. Ancak işi görülen kişi, işin görüldüğü yerdeki mahkemede davayı takibe yetkili bir kişiyi vekil tayin eder ve ona başkalarında tevkile yetki verirdi, bu kişi bir üçüncü kişiyi vekil yaparsa, işi mahkemede takip eden bu son vekil ücretini esas müvekkilinden değil kendisini vekil tayin eden birinci vekilden ister. Çünkü bu takdirde vekil kendi yapacağı ve ücretini aldığı veya alacağı işi başkasına gördürmüştür. İkinci vekil ile yaptığı ücret anlaşmasından doğrudan doğruya kendisi sorumludur. Fakat birinci vekil kendisine vekalet verilen işi mahkemelerde takip etmek için esasen gerekli kanuni niteliklerden yoksun bulunuyorsa, onun ikinci vekil ile yapacağı ücret sözleşmesi kendi adına değil, müvekkili adına olur. Sözleşilen ücretin ödenip ödenmemesinden doğrudan doğruya müvekkili sorumlu bulunur. Çünkü müvekkili işini bir yargı yerinde takip yeteneğinden yoksun bir kişiye tevdi etmekle onun ikinci bir vekil aracılığıyla işin gördürülebileceğini başından beri bilmekte ve böylece kendi adına ücret sözleşmesi yapması için birinci vekile vekalet verdiği anlamına gelen bir durum almaktadır. Hal böyle olunca uyumsuzluk konusunda birinci vekilin avukatlık ve Hukuk Usulü Yasalarının 61 nci maddesi hükümleri uyarınca niteliği tesbit edilmek ve sonucuna göre yukarıda açıklanan esaslar uyarınca hüküm verilmek gerekirken eksik inceleme ile isteğin hüküm altına alınması usul ve yasaya aykırıdır" (4. HD 28.11.1968, 4974/9524: Olguç s. 290-291).

⁶⁸ Bkz.örneğin: 4. HD 19.6.1961, 10230/5811; 4. HD 6.10.1969, 7193/8211 (Kuru C.2 s.1297 dn.217a).

hildir. Tüzel kişiler olarak, avukat ortaklığı vekil kavramı içinde düşünölmelidir. Borçlar Kanununa göre vekil, Avukatlık Kanununa göre avukatlar ve avukatlık ortaklığı tevkil yetkisine sahiptir. Avukatlık Kanununa göre, yalnızca avukatlar veya avukatlık ortaklığı tevkil edilebilir. Dava vekilleri ve dava takipçileri de tevkil edilebilmelidir. Tevkil vekaletnamesinin düzenlenmesinde noter onayına gerek yoktur. Tevkil olunan vekil, alt vekil veya ikame vekil olarak atansa bile, Avukatlık Kanunu m. 171'in üçüncü fıkrasındaki hüküm nedeniyle sorumluluk açısından sonuç değişmemektedir. Avukatlık ortaklığının tevkil halindeki sorumluluğunu düzenleyen Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği m.38 hükmü, avukatların bir başka avukatı tevkil etmesi halinde sorumluluğunu düzenleyen Avukatlık Kanunu m.171/III hükmü, farklı hükümler içermektedir. Avukatlık ortaklığı veya bir avukat tarafından tevkil halinde ücret konusunun, Avukatlık Kanunu m.171 son fıkra hükmünce çözümlenmesi gerekir.